

**ANALIZA SITUAȚIEI FINANCIARE
A ENTITĂȚII ȘI DECONTĂRILE CU BUGETUL**

**Tatiana MANOLE, dr. hab., prof.,
INCE, Republica Moldova
Maria CIUMAC, drd.,
Universitatea Tehnică a Moldovei
Tatiana TUREȚCHI, cercet. șt.,
INCE, Republica Moldova**

Relațiile întreprinderii cu bugetul este o temă foarte actuală și importantă, deoarece politicile fiscale sunt, în primul rând, instrumentele guvernului de influențare economică. Ele reflectă măsura în care un guvern se implică în orientarea proceselor macroeconomice. Deci, în esență, politicile fiscale constau în determinarea mărimii cheltuielilor guvernamentale și a impozitelor și taxelor, a plăților transferabile sau a unei combinații a acestora care să conducă spre realizare scopurilor stabilite de guvern. În acest context întreprinderile sunt obligate să-și onoreze datoriile față de buget. De aceea datoriile față de buget reiese din situația financiară a întreprinderii, care trebuie să fie corectă. Această obligație cade pe responsabilitatea managerului principal al întreprinderii și al contabilului. În acest articol am cercetat situația financiară a entității concrete, fiind utilizată pentru decontările cu bugetul.

Cuvinte-cheie: *impozite, taxe, presiune fiscală, profit până la impozitare, profit net, contribuții obligatorii de asigurare socială, prime de asigurare obligatorii și asistență medicală.*

Enterprise relations with the budget are actual and important topic, because the fiscal policies are, first of all, the government's instruments of economic influence. They reflect the extent to which a government is involved in guiding macroeconomic processes. So, in essence, fiscal policies consist in determining the amount of government spending and taxes and charges, transferable payments, or a combination of these, which will lead to the goals, set by the government. In this context, enterprises need to honor their debts to the budget. That is why the debts to the budget result from the financial situation of the enterprise, which must be correct. This obligation falls under the responsibility of the principal manager of the enterprise and the accountant. In this article we investigated the financial situation of the concrete entity, being used for budget settlements.

Keywords: *taxes, tax pressure, profit before tax, net profit, mandatory social security contributions, mandatory insurance premiums and medical assistance.*

JEL Classification: *E62, H21, H71.*

Introducere. Fenomenul fiscalității a fost întotdeauna în centrul atenției și dezbaterilor publice, de aceea a devenit un obiect de studiu, de analiză și de apreciere al economiștilor-cercetători, al guvernanților și al politicienilor. Interesul față de fiscalitate reiese din decontările cu bugetul public național ale întreprinderii. În acest scop este necesară analiza activității economico-financiare a întreprinderii, deoarece în baza raportului financiar întreprinderea își onorează obligațiile față de buget.

Analiza activității economico-financiare a întreprinderii, în scopul decontărilor cu bugetul, este o metodă de apreciere obiectivă a capacității entității de a-și onora pe deplin obligațiile față de buget, precum și abaterile apărute pe parcursul perioadei de gestiune sub influența negativă sau pozitivă a unui șir de factori interni și/sau externi.

Aprecierea situației economico-financiare a întreprinderii are o importanță semnificativă pentru administrația de conducere, deoarece în urma analizei aprofundate a informațiilor necesare, entitatea primește decizii în scopul evitării riscurilor ce ar influența negativ procesul de desfășurare a activității.

1. Relațiile întreprinderii cu bugetul. Relațiile întreprinderii cu bugetul este o temă foarte actuală și importantă, deoarece politicile fiscale sunt, în primul rând, instrumentele guvernului de influențare economică. Ele reflectă măsura în care un guvern se implică în orientarea proceselor macroeconomice. Deci, în esență, politicile fiscale constau în determinarea mărimii cheltuielilor guvernamentale și a impozitelor și taxelor, a plăților transferabile sau a unei combinații a acestora, care să conducă spre realizare scopurilor stabilite de guvern.

Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova, întreprinderile, după caz, sunt obligate să achite 7 (șapte) **impozite și taxe de stat:**

- *impozitul pe venit;*
- *taxa pe valoarea adăugată;*
- *accizele;*
- *impozitul privat;*
- *taxa vamală;*
- *taxele rutiere;*
- *impozitul pe avere¹.*

¹ *Impozitul pe avere a fost introdus în categoria impozitelor și taxelor de stat în iunie 2016. Acest impozit va intra în vigoare din ianuarie 2018, când, de exemplu, contribuabilul va plăti acest impozit pe mașina de lux, care are o vechime de până la 2 ani. Valoarea tarifului acestui impozit va fi de 0,8 % din valoarea bunului mobil (a mașinii de lux). În urma introducerii acestui impozit pe avere BPN va avea încasări substanțiale. Astfel, prin acest impozit, se va efectua o egalizare a contribuabililor, reieșind din mărirea averii lor, adică cei bogați vor plăti mai mult în buget..*

Impozitele și taxele locale sunt:

- impozitul pe bunurile imobiliare;
- impozitul privat (după apartenență);
- taxele pentru resursele naturale;
- taxa pentru amenajarea teritoriului;
- taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale;
- taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);
- taxa de aplicare a simbolicii locale;
- taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii;
- taxa de piață;
- taxa pentru cazare;
- taxa balneară;
- taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orașenești și sătești (comunale);
- taxa pentru parcare;
- taxa de la posesorii de câini;
- taxa pentru parcaj;
- taxa pentru salubritate;
- taxa pentru dispozitivele publicitare.

Astfel, pe perioada anului 2017 sunt 17 impozite și taxe locale.

Impozitele și taxele au o pondere esențială în veniturile bugetului public național. Tabelul de mai jos ne demonstrează rolul impozitelor și taxelor la formarea veniturilor BPN.

Tabelul 1. Analiza în dinamică și ponderată a unor venituri fiscale în BPN, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Venituri, global	23 244,1	27 550,9	30 158,5	33 526,1	36 908,5	42 446,8	43 681,1
<i>Venituri curente*</i>	<i>22 217,9</i>	<i>25 557,0</i>	<i>28 454,2</i>	<i>31 889,3</i>	<i>34 834,9</i>	<i>38 319,7</i>	<i>41 613,4</i>
% în venituri, global	95,59	92,76	94,35	95,12	94,38	90,28	95,27
Venituri fiscale	19 521,1	22 547,7	25 599,5	28 859,2	32 192,8	35 630,8	38 111,0
% în venituri curente	87,86	88,23	89,97	90,50	92,42	92,98	91,58
<i>Impozite pe venit</i>	<i>1 907,8</i>	<i>2 028,6</i>	<i>2 340,5</i>	<i>3 993,7</i>	<i>4 258,2</i>	<i>4 877,5</i>	<i>5 553,7</i>
% în venituri fiscale	9,77	9,00	9,14	13,84	13,23	13,69	14,57
<i>Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii</i>	<i>5587,2</i>	<i>5993,6</i>	<i>6582,7</i>	<i>7147,4</i>	<i>7776,1</i>	<i>8362,6</i>	<i>9273,1</i>
% în venituri fiscale	28,62	26,58	25,71	24,77	24,15	23,47	24,33
<i>Prime de asigurări obligatorii de asistență medicală</i>	<i>1 376,6</i>	<i>1 486,7</i>	<i>1 636,1</i>	<i>1 797,58</i>	<i>1 967,0</i>	<i>2 414,5</i>	<i>2 854,6</i>
% în venituri fiscale	7,05	6,59	6,39	6,23	6,11	6,78	7,49
<i>Impozite interne pe mărfuri și servicii, din care:</i>	<i>9 491,8</i>	<i>11 679,3</i>	<i>13 580,9</i>	<i>14 335,0</i>	<i>16 460,6</i>	<i>18 175,9</i>	<i>18 742,0</i>
% în venituri fiscale	48,62	51,80	53,05	49,67	51,13	51,01	49,18
- TVA, total	7 595,6	9 146,4	10 464,2	10 671,8	12 174,1	12 852,0	13 714,0
% în venituri fiscale	38,91	40,56	40,88	36,98	37,82	36,07	35,98
-Accize, total	1 539,6	2 074,0	2 666,7	2 893,7	3 508,2	3 428,1	3 843,9
% în venituri fiscale	7,89	9,20	10,42	10,03	10,90	9,62	10,09
<i>Taxele rutiere speciale</i>	-	-	226,8	262,6	543,7	516,8	706,0
% în venituri fiscale	-	-	0,89	0,91	1,69	1,45	1,85
<i>Impozitele asupra comerțului internațional și operațiunile externe</i>	<i>905,0</i>	<i>1078,5</i>	<i>1178,6</i>	<i>1285,1</i>	<i>1416,9</i>	<i>1457,9</i>	<i>1328,3</i>
% în venituri fiscale	4,64	4,78	4,60	4,45	4,40	4,09	3,49
Încasări nefiscale	2 696,8	3 009,3	2 854,7	3 030,1	2 642,1	2 688,9	3 502,4
% în venituri curente	12,14	11,77	10,03	9,50	7,58	7,02	8,42

Sursa: Elaborată în baza rapoartelor de execuția a BPN pe anii respectivi. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

*Notă: Veniturile curente = venituri fiscale + încasări nefiscale.

Analiza sistemului de impozite și taxe din Republica Moldova demonstrează că veniturile fiscale, ca parte componentă a veniturilor curente, în totalul veniturilor bugetului public național dețin cea mai mare pondere, de circa de la 88% la 92% pe perioada anilor 2009-2015.

În structura veniturilor fiscale ale BPN, ponderea cea mai mare o deține taxa pe valoarea adăugată, înregistrând o pondere de circa 37% în mediu, iar în perioada anilor 2010-2011 ajungând până la 41-42%. Modificări lente ale acestui impozit indirect de la an la an sunt sub incidența mai multor factori, în deosebi, factori ce țin de criza economică din Republica Moldova, care a afectat producătorii și investitorii.

Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii dețin o pondere de circa 25% în totalul veniturilor fiscale ale BPN.

Aceste ponderi fiind urmate de alte impozite și taxe virate în BPN, ca accizele, impozitul pe venit, primele de asigurări obligatorii de asistență medicală și Impozitele asupra comerțului internațional și operațiunilor externe (taxele vamale).

2. Aportul întreprinderilor din RM la formarea veniturilor fiscale ale BPN (în baza analizei financiare a unei întreprinderi din ramura de producere). Viabilitatea întreprinderii în condițiile concurențiale de piață, performanțele acesteia obținute în procesul desfășurării activității economico-financiare, depind în mod esențial de oportunitatea și argumentarea deciziilor manageriale. Elaborarea deciziilor economice bine chibzuite neapărat este precedată de etapa analizei informațiilor conținute în diferite surse de date și, în primul rând, în rapoartele financiare ale întreprinderii analizate [10].

Analiza economică, presupune cercetarea unui fenomen sau proces din punct de vedere economic, ceea ce implică corelativ, evidențierea eforturilor dimensionale prin consumul de resurse materiale, umane și financiare, cât și a efectelor, circumscrise rezultatelor ca valori sociale utile [11].

Baza analizei activității economico-financiară este logica și abstractul, două puteri care permit asigurarea unei gândiri echilibrate în procesul analizei care conduce spre previzionarea în timp a unor situații de risc ce pot apărea.

Ca metodă a cunoașterii, **analiza** este proprie oricărei științe. Ca activitate practică, analiza utilizează, în scopul realizării obiectivelor sale, un ansamblu de concepte, metode tehnici și procedee care asigură culegerea, verificarea și prelucrarea informațiilor în vederea formulării unor aprecieri pertinente referitoare la situația unui agent economic (nivelul și calitatea performanțelor, competitivitatea produselor, poziția pe piață, gradul de risc etc.) [11].

Analiza activității economico-financiară are un rol primordial, care prin rezultatele sale permite satisfacerea cerințelor diferiților utilizatori.

În relațiile cu bugetul, întreprinderile țin cont de perioadele de decontări a diferitor impozite și taxe. În acest context menționăm marea importanță a decontărilor în bugetul public național, **a impozitului pe venit, a impozitelor sociale (contribuțiile de asigurări obligatorii de stat și primele medicale)**. În acest scop am analizat fondul de salariu.

2.1. Analiza fondului de salarii și a reținerilor din acesta. Este știut, că **fondul de salarii** este format din totalul salariilor brute pe care angajatorul le suportă într-o anumită perioadă de timp (lună, an).

La sfârșitul fiecărei luni, din fondul de salarii se rețin următoarele impozite:

- contribuțiile de asigurare socială de stat obligatorie;
- primele obligatorii de asistență medicală;
- impozitul pe venit reținut din salariu.

Aprecierea în dinamică a fondului de salariu și a decontărilor efectuate din acesta urmărește modificarea absolută și relativă față de o perioadă de bază, ceea ce permite întreprinderii să determine factorii de influență, ce au condiționat modificarea, precum și condițiile în care aceste modificări s-au petrecut.

La etapa analizei fondului de salarii, pe lângă suma salariilor brute achitate într-un an de angajator, se ia în calcul și contribuțiile de asigurare socială de stat obligatorie, primele obligatorii de asistență medicală, precum și impozitul pe venit reținut de la sursa de plată. Un rol semnificativ joacă și existența scutirilor de care beneficiază fiecare angajat în parte, fiind sursa de asigurare a acestuia din bugetele respective.

Pentru o ilustrare reală, vom prezenta analiza fondului de salariu la o entitate (întreprindere) concretă¹, numită în text „X”.

Tabelul 2. Analiza în dinamică a fondului de salarii și a decontărilor cu bugetul de către întreprinderea “X”, anii 2014-2016

Indicatori	Anul 2014, de bază		Anul 2015		Anul 2016		Abaterea în 2015 față de anul de bază (2014)(+, -)		Abaterea în 2016 față de anul de bază (2014) (+, -)	
	Suma, lei	%	Suma, lei	%	Suma, lei	%	Suma, lei	%	Suma, lei	%
1. Fondul de salarii	236 890,00	100	270 276,73	100	273 800,00	100	+ 33 386,73	14,1	+ 36 910,00	15,58
2. Contribuții în BASS, din care:	x									
2.1. Individuale, achitate de angajat	14 213,40	6	16 216,59	6	16 428,00	6	2 003,19	0	2 214,60	0
2.2. Achitate de angajator	54 484,70	23	62 163,65	23	62 974,00	23	7 678,95	0	8 489,30	0
3. Primele achitate în FAOAM, din care:	x									
3.1. Individuale, achitate de salariat	9 475,60	4	11 829,46	4,38	12 321,00	4,5	2 353,86	0,38	2 845,40	0,5
3.2. Achitată de angajator	9 475,60	4	11 829,46	4,38	12 321,00	4,5	2 353,86	0,38	2 845,40	0,5
4. Scutiri personale	38 827,00	16,4	55 704,00	20,61	70 052,00	25,59	16 877,00	4,22	31 225,00	9,2
5. Impozitul pe venit reținut din salariu	17 034,73	7,2	18 182,40	6,73	16 162,37	5,9	1 147,67	-0,5	-872,36	-1,3

Sursa: Elaborat în baza Declarațiilor fiscale prezentate de entitate la Inspectoratul Fiscal Teritorial, anii 2014-2016.

¹ La întreprinderea „X” (dacă va fi nevoie vom prezenta numele acestei entități) s-a efectuat analiza fondului de salarizare pentru anii 2014-2016 în baza Declarației fiscale prezentată la Inspectoratul Fiscal Teritorial [ANEXA Nr.18], în care sunt indicate datele necesare ce permite aprecierea detaliată a activității entității în perioada respectivă.

În baza informației obținute în tabelul de mai sus constatăm că la entitatea "X" fondul de salariu constituie pentru:

– anul 2014, 236 890,00 lei;

– anul 2015, 270 276,73 lei;

– anul 2016, 273 800,00 lei.

Conform tabelul respectiv, pentru efectuarea analizei și determinarea abaterilor, anul 2014 este considerat an de bază.

Astfel, observăm, că în anul 2015 fondul de salarii s-a majorat față de anul 2014 cu 33 386,73 lei (14,10%), iar în anul 2016 se accentuează o majorare mai semnificativă a fondului de salarii față de anul 2014, constituind suma de 36 910,00 lei (15,58%). Aceste majorări au avut loc sub influența negativă a fluctuațiilor angajaților, precum și a majorării salariului.

Totodată, este de menționat, că în anul 2014 conform ANEXEI Nr.18 numărul angajaților este mai mare decât în 2015, ceea ce ar trebuie să înregistreze în perioada respectivă un fond de salarii mai mare. Dar, fiindcă în anul 2014, o parte semnificativă dintre salariați nu au lucrat un an bugetar întreg (12 luni), fondul de salarii în 2015 este mai mare decât în 2014, astfel se poate concluziona, că fondul de salarii este direct proporțional cu numărul angajaților.

O situație inversă este în anul 2016, unde numărul de angajați este mai mare decât în anul 2014, respectiv fondul de salarii fiind și el în creștere. Este de menționat faptul că o dată cu majorarea fondului de salarii s-au modificat și sumele reținute și achitate de la sursa de plată. Deci, în anul 2015 contribuția achitată de către salariat din salariul său în fondul de pensii a înregistrat o majorare față de anul 2014 cu 2 003,19 lei, iar cea achitată de angajator pentru fiecare salariat este în creștere cu 7 678,95 lei. În ceea ce privește anul 2016, știind că fondul de salarii se majorează față de anul 2014, contribuția socială achitată de către angajat în fondul de pensii crește cu 2 214,60 lei, precum și cea achitată de către angajator cu 8 489,30 lei.

Conform legislației în vigoare, pentru anii 2014-2016 procentul pentru aceste contribuții nu s-a modificat, deci contribuția socială de stat obligatorii achitată de salariat constituie 6%, iar cea achitată de angajat – 23%.

O altă reținere efectuată din salariu este pentru **primele obligatorii de asistență medicală**, care în anii 2014-2016 se majorează semnificativ, fiind sub influența negativă a modificării fondului de salarii precum și cotei procentuale stabilite de legislație. Astfel, în anul 2014, cota procentuală pentru **primele de asigurare obligatorii de asistență medicală atât individuale cât și cele achitate de angajator au constituit – 4%, în anul 2015 și 2016 aceasta fiind de 4,5%**. În valori absolute această situație se exemplifică în felul următor: în anul 2015 primele obligatorii de asistență medicală (individuale ale salariatului) s-au majorat față de anul 2014 cu 2 353,86 lei, iar în anul 2016 față de anul de bază – cu 2 845,40 lei. Aceeași situație este și în cazul primelor obligatorii de asistență medicală achitate de angajator.

La întreprinderea analizată angajații beneficiază de **scutiri personale**, care au ca scop diminuarea impozitului pe venit reținut la sursa de plată. Dat fiind faptul, că pentru perioada 2014-2016, conform Codului Fiscal al Republicii Moldova scutirile personale s-au majorat, astfel, în anul 2015 față de anul 2014, majorarea scutirii personale fiind de 16 877,00 lei, iar în 2016 față de anul de bază, înregistrând o creștere dublă cu 31 225,00 lei ceea ce a influențat și asupra sumei impozitului pe venit achitat din salariu.

Impozitul pe venit reținut din salariu, la entitatea analizată în perioada 2014-2016 înregistrează o fluctuație care se observă în tabelul de mai sus. Astfel, în anul 2015 acesta crește cu 1 147,67 lei față de anul 2014, iar în anul 2016 față de anul de bază înregistrează o scădere semnificativă cu 872,36 lei.

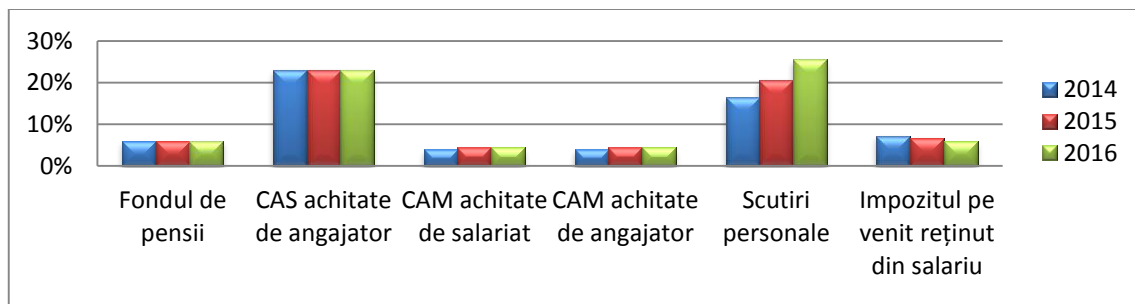

Figura 1. Modificarea ponderii reținerilor din fondul de salarii, anii 2014-2016

Sursa: Elaborată în baza documentelor contabile ale întreprinderii analizate.

Pentru o apreciere vizibilă a modificării ponderilor fiecărei rețineri din fondul de salarii pentru anii 2014-2016, prezentăm figura 1.

Primul fapt care iese în evidență în fig. 1 este că pentru anii 2014-2016, ponderea contribuției asigurării sociale de stat obligatorii achitate de angajator nu se modifică, rămânând la aceeași cotă procentuală de 23%, în aceeași situație fiind și contribuțiile sociale de stat obligatorii achitate în fondul de pensii în mărime de 6%.

Situația se modifică în cazul primelor obligatorii de asistență medicală, care în anul 2014 a constituit 4%. Cota procentuală în mărime de 4,38% pentru anul 2015 este caracterizată de faptul că până în luna martie a anului respectiv primele medicale au fost calculate cu 4%, iar din luna aprilie conform legislației în vigoare cota procentuală fiind de 4,5%.

În baza informației prezentate în figura de mai sus, se observă o creștere semnificativă a scutirilor personale, ceea ce a condus spre o diminuarea a impozitului pe venit treptat din anul 2014 spre anul 2016.

Reținerile din salariu au un rol semnificativ în viața salariatului, fiind garantul primordial pentru acesta în viitor.

3. Analiza repartizării profitului până la impozitare. Analiza repartizării profitului întreprinderii pornește cu aprecierea generală (evaluarea globală) a situației, ce presupune o examinare rapidă de sinteză a principalelor direcții de distribuire a profitului generat [10].

La prima etapă a analizei repartizării profitului până la impozitare se efectuează un studiu al acestuia în două părți, și anume:

- cheltuieli (economii) privind impozitul pe venit care, la rândul său includ:
 - cheltuieli (economii) *curente* privind impozitul pe venit;
 - cheltuieli (economii) *amânate* privind impozitul pe venit;
- profit net (pierdere netă) [10].

La etapa respectivă a analizei, această repartizare este reglementată de legislația fiscală în vigoare, dar nu de entitate. Elementul principal din care se estimează datoria întreprinderii privind impozitul pe venit, sau creanța bugetului aferentă impozitului pe venit, ce trebuie să-i fie recuperată entității. Din cauza diferențelor permanente sau temporare, venitul impozabil diferă de profitul contabil ceea ce atestă că cheltuielile privind impozitul pe venit au capacitatea uneori să depășească profitul până la impozitare, dar în același timp entitatea poate rămîne și datorare să-l plătească.

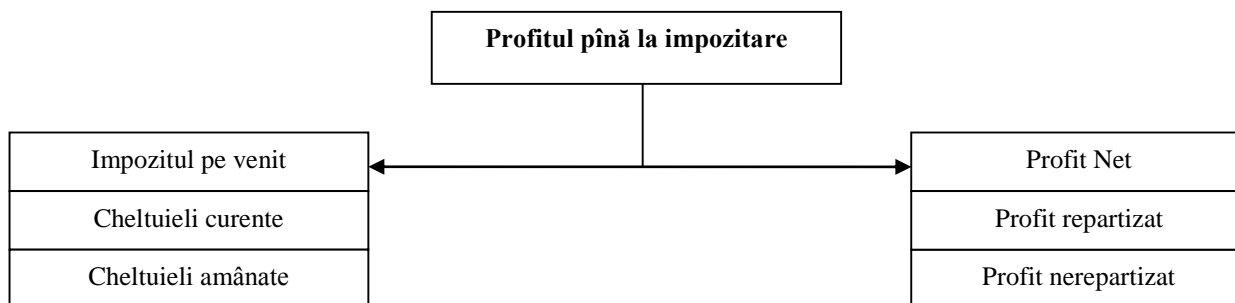

Figura 2. Repartizarea profitului pînă la impozitare

Sursa: Elaborată în baza informației din [10].

Sursa de informație pentru efectuarea unei astfel de analize servește *Situația de profit și pierdere* din *Situațiile financiare* precum și *Declarația privind impozitul pe venit*.

Tabelul 3. Analiza repartizării profitului întreprinderii „X” pînă la impozitare, anii 2014-2016

Indicatori	2014	2015	2016	Abaterea (+,-)	
				2015/2014	2016/2014
1. Profitul pînă la impozitare obținut de entitate	309287,32	-566251,26	100581	-256963,94	-208706,32
1.1. Corectarea sumei profitului destinat impozitării (în conformitate cu legislația RM)	3721	4602	687,76	881	-3033,24
2. Profitul pînă la impozitare destinat impozitării (în conformitate cu legislația RM)	313008,32	-561649,26	99 893,60	-874657,58	-213 114,72
3. Impozitul pe venit achitat în avans la începutul perioadei de gestiune	100000	-	-	-100000	-100000
4. Cheltuieli (economii) privind impozitul pe venit, din care:	37561	-	11 987,23	-37561	-25 573,77
4.1 cheltuieli curente	37561	-	11 987,23	-37561	-25 573,77
4.2 cheltuieli amânate	-	-	-	-	-
5. Datorie/creanță la sfârșitul perioadei de gestiune (rd.3-rd.4)	62439	0	0	-62439	-62439
6. Profitul Net (pierdere netă)	271726	566251,26	88 593,77	294525	-183 132,00

Sursa: Elaborat în baza Declarației privind impozitul pe venit precum și a Situațiilor Financiare a întreprinderii pe perioadele respective.

În baza informației obținute în tabelul de mai sus observă că din cauza pierderilor înregistrate de entitate în anul 2015, aceasta nu alocă suma impozitului pe venit în buget. În anul 2014, pe parcursul perioadei de gestiune, entitatea a achitat 100 000,00 lei pentru impozitul pe venit, adică cu 62 439,00 lei mai mult decât necesarul. Astfel, la sfârșitul anului, entitatea dispune de o creanță față de buget, iar suma ce trebuia să fie achitată este de 37 561,00 lei. Această creanță față de buget nu este întoarsă entității, ci este păstrată pentru anii următori.

În ceea ce privește situația din anul 2016, aceasta este mai favorabilă decât în anul 2015, deoarece în perioada respectivă entitatea obține profit pînă la impozitare în mărime de 100 581,00 lei. Datorită faptului că întreprinderea înregistrează această situație, este evident că va achita și impozitul pe venit în mărime de 11 987,23. Această sumă se determină de la profitul pînă la impozitare, care este corectat conform legislației în vigoare.

Astfel, profitul pînă la impozitare obținut de entitate în perioada 2014-2016 oscilează între valorile 309 287,32 lei în anul 2014, - 566 251,26 lei în anul 2015, iar în anul 2016 100 581,00 lei.

Totodată se observă faptul, că pentru anii 2014-2016, Inspectoratul Fiscal Teritorial, a propus spre corectare profitul pînă la impozitare din care se calculează impozitul pe venit, astfel în anul 2014 PPI a fost majorat cu 3 721, 00 lei, în anul 2015 cu 4 602,00, iar în anul 2016 cu 881,00 lei.

Astfel, valoarea impozitului pe venit pentru entitatea analizată, a fost calculată din suma corectată în mărime de 12%, pentru anul 2014 constituind 37 761,00 lei, pentru anul 2015 – 0, iar pentru anul 2016 suma de 11 987,23 lei.

Anul 2014, fiind considerat an de bază, este luat în calcul pentru determinarea abaterii în anul 2015, precum și în

anul 2016. Deci, se observă că în anul 2015 profitul până la impozitare s-a diminuat față de anul 2014 cu **-208706,32**, fiind sub influența negativă a diminuării vânzărilor în perioada respectivă. În ceea ce privește situația anului 2016, aceasta este un pic mai favorabilă, deoarece față de anul 2014 profitul până la impozitare s-a diminuat însă cu **-208 706,32 lei**, deși în anul dat, PPI este pozitiv.

În ceea ce privește profitul net, acesta este calculat în felul următor:

Profit Net = Profitul până la impozitare obținut de entitate (necorectat) – Suma impozitului pe venit calculat din profitul până la impozitare (corectat)

Din tabelul 3 se observă că întreprinderea analizată a obținut valori pozitive privind profitul net.

4. Analiza presiunii fiscale asupra entității analizate. Direcția inițială a entității, din punct de vedere a etapelor de repartizare a profitului, este plata impozitului pe venit, care ulterior generează necesitate de apreciere a poverii fiscale ale entității. Este de menționat faptul că există o serie de metode de apreciere și evaluare a tensiunii fiscale, care se aplică atât din punct de vedere teoretic, cât și practic. Cea mai simplă metodă de apreciere a tensiunii sistemului fiscal presupune examinarea cotelor de impozitare stabilite de legislația fiscală.

De exemplu, la compararea cotei impozitului pe venit de 32% care a fost în vigoare înainte de reforma fiscală cu cota de 15% aplicată frecvent pentru impozitarea persoanelor juridice, se trage o concluzie generală cu privire la micșorarea tensiunii fiscale în ultimii ani. Însă această modalitate de apreciere nu întotdeauna este justă, întrucât statul are o mulțime de posibilități de a majora povara fiscală fără modificarea cotelor de impozitare.

Există mai multe metode de calculare a poverii fiscale, în dependență de scopul analistului. Mai jos indicăm cele mai frecvent întâlnite metode [7]:

1. *Rata impozitului pe venit = (Suma impozitului pe venit calculată spre plată / Profitul până la impozitare) x 100*, care indică pondere impozitului pe venit în suma profitului până la impozitare.

2. *Rata corelației dintre profitul net și profitul până la impozitare = (Profitul net / Profitul până la impozitare) x 100*, care indică cota profitului net în suma profitului până la impozitare.

3. *Rata corelației dintre profitul net și profitul până la impozitare = 1 – Rata impozitului pe venit.*

Dar aceste metode nu vor determina cu exactitate tensiunea fiscală, de aceea este mai bine dacă în calcul se iau toate impozitele și taxele achitate de întreprindere raportate la venitul impozabil. În acest articol am încercat să calculăm anume în acest mod presiunea fiscală a întreprinderii analizate.

Tabelul 4. Analiza ratei brute a fiscalității întreprinderii „X”, anii 2014-2016

Indicatori	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Abaterea (+,-)	
				2015/2014	2016/2014
1. Impozite calculate spre transferarea în buget, lei: inclusiv	942 917,34	539 553,27	1 585 211,47	-403 364,07	642 294,13
1.1. Impozitul pe venitul persoanelor juridice, lei	37 561,00	-	111 987,00	-37 561,00	74 426,00
1.2. TVA, lei	669 602,02	373 831,74	1 118 236,79	-295 770,28	448 634,77
1.3. Taxele Vamale, lei	225 973,32	155820,53	345 061,68	-70 152,79	119 088,36
1.4. Taxa pentru amenajarea teritoriului, lei	760,00	880,00	880	120	120,00
1.5. Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, lei	9 021,00	9 021,00	9 046,00	0	25,00
2. Venituri brute, lei inclusiv	6 255 877,05	2 852 926,00	7 885 384,55	-3 402 951,05	1 629 507,50
2.1. Venituri din vânzări, lei	4 966 580,00	1 885 256,00	6 497 392,00	-3 081 324,00	1 530 812,00
2.2. Alte venituri din activitatea operațională, lei	-	-	-	-	-
2.3. Venituri din alte activități, lei	19	0	88 111,00	-19	88 092,00
2.4. TVA colectată, lei	1 289 278,05	967 670,00	1 299 881,55	-321 608,05	10 603,50
3. Rata brută a fiscalității, % (rd1/rd.2) x100	15,073	18,912	20,10	3,84	5,03
3.1. Rata brută impozitului pe venit,%	0,6	-	1,42	-0,6	0,82
3.2. Rata brută a TVA,%	10,70	13,103	14,18	2,4	3,48
3.3. Rata brută a taxelor vamale,%	3,612	5,462	4,38	1,85	0,76
3.4. Rata brută a taxei pentru amenajarea teritoriului,%	0,012	0,0308	0,01	0,02	-0,0892
3.5. Rata brută a taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii,%	0,144	0,316	0,11		0,17 -0,03

Sursa: Calculat în baza Situațiilor Financiare și Rulajelor conturilor contabile pentru anii respectivi.

După cum rezultă din informația prezentată în tabelul 4, se observă că întreprinderea analizată în anul 2015 și-a redus volumul activității economice în comparație cu anul 2014, aceasta fiind determinată de diminuarea veniturilor brute cu **-3 402 951,05 lei**. Cea mai semnificativă reducere este reprezentată de veniturile din vânzări cu **-3 081 324,00**, precum și a taxei pe valoare adăugată colectată cu **-321 608,05 lei**. Deopotrivă o dată cu reducerea veniturilor brute a scăzut și suma absolută a impozitelor cuvenite bugetului cu **-403 364,07 lei** însă povara fiscală a entității nu s-a diminuat, ci dimpotrivă a crescut în dinamică cu **3,84%**.

Astfel, dacă în anul 2014, la fiecare leu al veniturilor câștigate de entitate a transferat în buget **15,073** bani de impozite la un leu venit, atunci în anul 2015 rata brută a fiscalității a crescut până la **18,912** bani la un leu venituri. Această

majorare cu 3,84 bani (puncte procentuale) a contribuit cel mai esențial taxa pe valoare adăugată a cărei rată brută a fiscalității s-a majorat cu 2,4 puncte procentuale, precum și rata brută a taxelor vamale care la fel a înregistrat o majorare cu 1,85 puncte procentuale. În ceea ce privește situația din anul 2016, aceasta este un pic mai diferită decât în anul 2015, deoarece în această perioadă entitatea obține venituri brute în mărime de 7 885 384,55 lei, adică cu 1 629 507,50 lei mai mult decât în anul 2014, ceea ce atestă că întreprinderea și-a majorat volumul activității economice în comparație cu anul de bază – 2014, precum și față de anul 2015. Odată cu această majorare, crește semnificativ în dinamică și povara fiscală a entității cu 5,03%. Adică, cum a fost menționat anterior, în anul de bază din fiecare leu al veniturilor câștigate entitatea a trasferat în buget 15,073 bani impozite, iar în anul 2016 – 20,10 bani la un leu venituri. La această majorare de 5,03 bani (puncte procentuale) a contribuit cel mai esențial taxa pe valoare adăugată care a crescut cu 3,84 puncte procentuale. Totodată, este de menționat că deși impozitul pe venit influențează într-o mărime mai redusă decât taxele vamale majorarea poverii fiscale, acesta înregistrează o creștere mai pronunțată de 0,82 bani la un leu venit.

Pentru o apreciere mai vizibilă a modificării ratei brute a fiscalității în perioada 2014-2016, este prezentată următoarea figură.

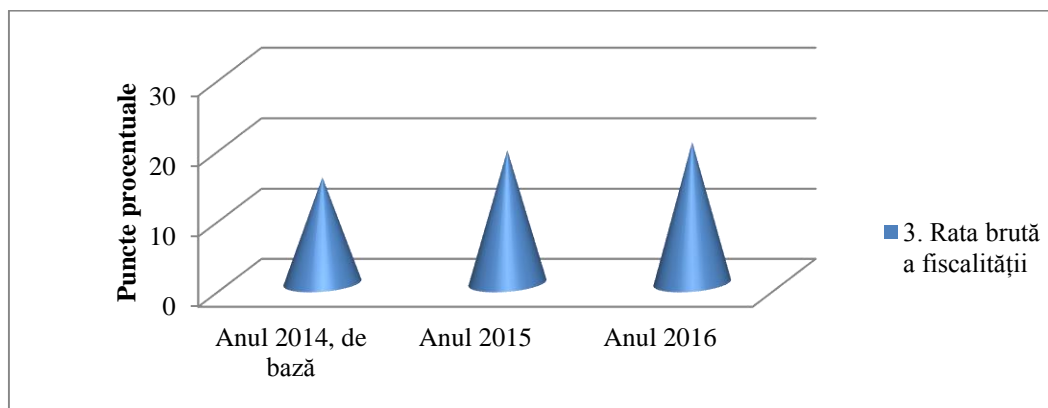

Figura 3. Rata brută a fiscalității, anii 2014-2016

Sursa: Elaborată de autor în baza informației prezentate în tabelul de mai sus.

În urma efectuării acestei analize se constată că în perioada 2014-2016 entitatea analizată se află sub o tensiune fiscală destul de pronunțată, care începând cu anul 2014 înregistrează o creștere treptată, de la 15,073 la 20,10 bani la un leu venit. Această creștere se datorează majorării semnificative a veniturilor brute. Deși, suma impozitelor destinate achitării în buget înregistrează o creștere, aceasta nu este atât de semnificativă, precum veniturile brute.

Concluzii și recomandări

1. Analiza activității economico-financiare a întreprinderii și decontărilor cu bugetul, este extrem de importantă pentru toate entitățile din Republica Moldova, deoarece sursa principală a fondurilor publice sunt impozitele și taxele achitate de contribuabili.

2. Pentru toate întreprinderile, cele mai frecvent întâlnite și achitate impozite sunt: impozitul pe venit și impozitele sociale – contribuțiile de asigurări obligatorii de stat și primele de asigurare obligatorii și asistență medicală.

3. Necesară de mijloace bănești în BASS și în FAOAM face ca aceste cote să fie treptat în creștere, înregistrând un trend ascendent.

4. Analiza situației financiare a întreprinderii analizate scoate în evidență problemele cu care se confruntă entitatea și-i ajută conducerii să găsească soluții de ameliorare a situației economico-financiare ori să se mențină ca lider pe piață.

5. Presiunea fiscală a contribuabililor în Republica Moldova nu este mare, deși Guvernul ar trebui să utilizeze impozitul și ca un instrument de încurajare economică, creând condiții favorabile pentru afacerile mici și mijlocii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova Nr.1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 08 februarie 2007*, cu ultimele modificări și completări, actualizat din 01.01.2017.
2. Legea Nr. 279 din 16.12.2016 bugetului de stat pentru anul 2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 27.12.2016 Nr.472-477 art: 943*, modificat din 31.03.2017.
3. Legea Nr. 1380 din 20.11.1994 cu privire la tariful vamal. Publicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 01.01.2007*, cu ultimele modificări din 01.01.2017.
4. Legea Nr.489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale. Publicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr.1-4 sau Nr.2 din 01.07.2000*, modificat din 01.01.2017.
5. Legea Nr.156 din 01.07.2016 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016. Publicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 26.07.2016 Nr.230-231 art. Nr:488*.
6. Legea Nr.1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală. Publicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 30.04.1998 Nr.38-39 art. Nr.280*, modificat din 30.09.2016.
7. MANOLE, T. *Managementul finanțelor publice*. Chișinău: INCE, 2016.
8. ȚURCANU, L. *Contabilitatea întreprinderii*. Chișinău: CARTIER, 2016.
9. BUCUR, V., GRAUR, A. *Contabilitatea impozitelor*. Chișinău: ASEM, 2016.
10. ȚIRIULNICOVA, N., PALADI, V., GAVRILIUC, L., CHIRILOVA, N., FURTUNĂ, D. *Analiza rapoartelor financiare. Instrumente, metode, procedee și tehnici de apreciere a informației contabil-financiare în procesul decizional*. Chișinău: ASEM, 2010.
11. ROBU, V., GEORGESCU, N. *Analiza economico-financiară*. București: ASE, 2004.